

TLM_Lausunto_MUONIO_Kukaslompolon ak-muutos_vireille tulo ja oas_13052026**Päätöksentekijä** Tornionlaakson museon johtaja Kallio-Seppä Titta**Valmistelija** rakennustutkija Ylimartimo Teija**MUONIO, KUKASLOMPOLON ASEMAKAAVAN MUUTOS, VIREILLE TULO JA OSALLISTUMIS- JA ARVIOINTISUUNNITELMA**

Muonion kunta on lähettänyt Tornionlaakson museolle tiedoksi Kukaslompolon asemakaavan muutoksen vireille tulo sekä osallistumis- ja arviointisuunnitelman. Tiedonannon liitteenä museolle on toimitettu 12.3.2026 päivätty osallistumis- ja arviointisuunnitelma. Alueellisena vastuumuseona Tornionlaakson museo arvioi kaavan laatimista rakennetun kulttuuriympäristön, maiseman ja arkeologisen kulttuuriperinnön näkökulmasta. Museo on lausunut nyt muutettavana olevasta ja vuonna 2023 hyväksytystä asemakaavasta 31.3.2022 ja 20.2.2023.

Suunnittelualue sijaitsee Muonion kunnassa Kukaslompolon alueella noin 54 km Muonion kuntakeskuksesta kaakkoon sekä noin 3-4 km Kolarin Äkäslompolosta pohjoiseen. Äkäslompolontien ja Äkäsjoen välissä sijaitseva suunnittelualue on kooltaan noin 2,18 hehtaaria.

Kaavamutoksen tavoitteena on muuttaa maankäyttöä niin, että se mahdollistaa majoituskapasiteetin lisäämisen nykyiselle korttelin 11 E-1 -alueelle urheilutoimintaa palvelevan rakentamisen sijaan. Lisäksi tavoitteena on tarkistaa korttelin 12 autopaikkojen korttelialueen (LPA) ja asuntovaunualueen (RV) maankäyttöä ja rakennusoikeutta niin, että sinne olisi mahdollista sijoittaa safaritalo, lämmin talli/varasto ja henkilökunnan asuntoja. Suunnitelman mukaan kaavamutoksen laadinnassa tukeudutaan alueelta edellisen, vuonna 2023 laaditun asemakaavamutoksen ja laajennuksen yhteydessä laadittuihin selvityksiin. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutuminen alueella selvitetään.

Suunnittelutilanne, rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

Suunnittelualueella on voimassa Länsi-Lapin maakuntakaava (2012) ja Muonion kunnan Ylläksen osayleiskaava (2003). Maakuntakaavassa alue on osoitettu *Matkailupalvelujen alueeksi* (RM) sekä *Matkailun vetovoima-alueeksi, matkailun ja virkistystyksen kehittämisen kohdealueeksi* (mv). Suunnittelualue sisältyy *Erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettuun alueeseen*. Ylläksen osayleiskaavassa alue on osoitettu *Matkailupalvelujen ja loma-asuntojen alueeksi* (RM), *Loma-asuntoalueeksi* (RA-1) sekä *Maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta* (MU). Voimassa olevassa asemakaavassa suunnittelualue on osoitettu osittain *Urheilutoimintaa palvelevien rakennusten korttelialueeksi* (E-1), *Autopaikkojen korttelialueeksi* (LPA) ja osittain *Asuntovaunualueeksi* (RV).

Tornionlaakson museon johtaja

13.05.2026

§ 65/2026

Kaavoitettava alue sijaitsee Äkäsjoen Kukaslompolon ja Äkäslompolontien välissä ja on pääosaltaan karua kallioista metsämaata. Äkäsjoen itäpuolella sijaitsee Pallas-Yllästunturien kansallispuisto. Alueen kaakkois- ja eteläosissa on paikoitellen harvapuustoisia avokallioalueita, pohjoisosassa puusto on tiheämpää. Alueen maastonmuodot ovat paikoin jyrkähköjä. Kukaslompolon alue on ollut vuonna 2021 laaditun luontoselvityksen mukaan jokseenkin luonnontilainen ja luontoarvoiltaan merkittävä.

Suunnittelualueella ei ole olemassa olevaa rakennuskantaa. Suunnittelualueen itä- ja eteläpuolille on vuoden 2025 aikana rakennettu matkailu- ja majoituskohde. Suunnittelualueen pohjoispuolella on 2020-luvun vaihteessa rakennettuja majoitusrakennuksia vastaanottorakennuksineen ja rantasaunoineen. Suunnittelualueen itäpuolella Äkäsjoen rannassa on muutamia loma-asuntoja ja koillispuolella Kukaslompolon rannalla vanha pihapiiri ja matkailurakennus. Lähimmät rakennetun kulttuuriympäristön tai maiseman kannalta arvokkaat alueet tai kohteet sijaitsevat suunnittelualueen eteläpuolella Äkäslompolon kylässä ja Kukaslompolon rannalla.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Suunnittelualueen lähin tunnettu muinaisjäänös on kalakenttä **Kukaslompolo** (*tunnus muinaisjäänösrekisterissä 498010033*), joka sijaitsee Kukastunturin itäpuolella Äkäsjoen laajentumaan Kukaslompoloon pohjoisesta pistävän niemen kärjessä, noin 1,5 km kaava-alueelta koilliseen.

Koska aiempia inventointeja ei ollut tai ne eivät olleet ajantasaisia, Tornionlaakson museo edellytti lausunnossaan 31.3.2022 arkeologista inventointia Kukaslompolon suunnittelualueella. Inventointi tehtiin kesällä 2022 (Heilu Oy, 31.8.2022). Uusia muinaisjäänöksiä ei havaittu inventoinnissa. Pieni osa kaavasta, johon suunnitellaan osoitettavaksi loma-asuntotontteja, jäi inventoinnissa tutkimatta. Tämän alueen arkeologinen potentiaali on alhainen. Lidar- ja vinovalovarjostekarttojen perusteella kyseisellä alueella ei ole luontaisesta poikkeavia rakenteita. Arkeologisen kulttuuriperinnön puolesta alueen tiedot ovat riittävät.

Maisema ja rakentamisen sopeuttaminen ympäristöön kaavan laadinnassa

Tornionlaakson museo on kiinnittänyt voimassa olevaa asemakaavaa koskeissa lausunnoissaan huomiota muun muassa rakentamisen sopeuttamiseen ympäristöönsä sekä rakentamattomien alueiden säilyttämiseen luonnontilaisena. Sekä nostanut esiin erityisesti juuri nyt kaavamuutoksen kohteena olevan alueen ja sen rakentamisen ohjaamisen. Alueella sijaitsee vanhaa, harvaa mäntymetsää, jota 2021 laaditun luontoselvityksen mukaan tulisi pyrkiä säilyttämään mahdollisimman paljon aluetta rakennettaessa. Aiemmassa ranta-asemakaavassa suunnittelualueen pohjoisosaan oli osoitettu *retkeily- ja ulkoilualue*, joka säilytetään luonnontilaisena aarnialueena. Kaavamuutoksen yhteydessä tulisi museon näkemyksen mukaan edelleen ohjata rakentamista puustoa ja kasvillisuutta säilyttäväksi.

Tornionlaakson museolla ei ole muilta osin huomautettavaa Kukaslompolon asemakaavan muutoksen vireille tulosta tai osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta.

Tornionlaakson museon johtaja

13.05.2026

§ 65/2026

Lausunnon valmisteluun on osallistunut arkeologi Hanna Puolakka.

Kallio-Seppä Titta
Tornionlaakson museon johtaja

Jakelu

Muonion kunta
Museovirasto, Kulttuuriympäristön suojelu yksikkö
Lupa- ja valvontavirasto